

Aljaž PLEVNIK
Tom RYE
Luka MLADENOVIC
Mojca BALANT
Andraž HUDOKLIN
Mateja KURIR

Observatorij mobilnosti – novo orodje za analizo prometa v Sloveniji

Observatorij mobilnosti je orodje za podporo celostnemu načrtovanju prometa v Sloveniji, ki ga je razvila Skupina za transformativno prometno načrtovanje Urbanističnega inštituta Republike Slovenije. Brezplačno je dostopen na spletnem mestu www.observatorij-mobilnosti.si in podpira izvajanje Zakona o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN, Ur. l. RS, št. 130/22 in 22/25), spodbuja podatkovno podprto odločanje ter ozavešča strokovno in širšo javnost o vlogi prometa v družbi. Observatorij mobilnosti prikazuje povezave med prometnim sistemom in kakovostjo življenja ter vključuje številne

podatke, kot so število prometnih nesreč in dostopnost do javnega potniškega prometa na občinski, državni in evropski ravni. To analitično strokovno orodje prvič na enem mestu prikazuje podatke o prometu iz različnih virov, kot so Statistični urad Republike Slovenije, Eurostat in Policija Republike Slovenije, ki so redno osveženi.

Ključne besede: promet, orodje, analiza prometa, dostopnost, prometni sistem

1 Uvod

Skupina za transformativno prometno načrtovanje Urbanističnega inštituta Republike Slovenije (v nadaljevanju: UIRS) je na strokovnem posvetu v Ljubljani 14. julija 2025 predstavila Observatorij mobilnosti. Gre za novo orodje za vpogled v stanje prometa v Sloveniji, ki združuje širok nabor podatkov od občinske, regionalne, državne do evropske ravni in analize v obliki strokovnih komentarjev. Podatke razvršča v tri kategorije – uporabniki, kakovost življenja in prometni sistem, znotraj katerih so prikazani različni podatkovni sklopi.

Orodje je namenjeno strokovnjakom in odločevalcem, ki se ukvarjajo s prometnim načrtovanjem in pripravljajo celostne prometne strategije, ter splošni javnosti.

2 Metodologija in vir podatkov za Observatorij mobilnosti

Observatorij mobilnosti je prvo tovrstno tematsko spletno mesto za analizo prometa v Sloveniji, ki na enem mestu prikazuje izbrane tematske podatke o prometu iz Statističnega urada Republike Slovenije, Eurostata, Policije Republike Slovenije, Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti in drugih zanesljivih virov. Uporabnikom omogoča dostop do večinoma večletnih statistik in strokovnih komentarjev, s čimer odpira nov pogled na prometne trende in izzive prometnega sistema.

Observatorij mobilnosti je rezultat dela Skupine za transformativno prometno načrtovanje, ki je na novo zbrala, pregledala in združila podatke o mobilnosti v Sloveniji. Pri pripravi analiz je podatke zbirala na vseh ravneh iz zanesljivih virov ter redno spremljala kazalnike, povezane s pripravo celostnih prometnih

Slika 1: Primer prikaza podatkov na spletnem mestu Observatorij mobilnosti na regionalni ravni o lastništvu osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev (vir: Plevnik idr., 2025)

strategij na občinski in regionalni ravni. Zbrani podatki zajemajo trenutno stanje in tudi razloge za obstoječe razmere.

Observatorij mobilnosti uporablja razširjen pogled na promet, ki presega le infrastrukturo in neposredne učinke in vključuje tudi posredne vplive prometa na kakovost bivanja.

3 Vrste podatkov na spletnem mestu Observatorij mobilnosti

Na strokovnem posvetu so predstavili ključne funkcionalnosti orodja Observatorij mobilnosti, ki ponuja številne možnosti za analizo izbranega nabora podatkov, ki so razdeljeni v tri osnovne kategorije: uporabniki, kakovost življenja in prometni sistem.

Različni tematski sklopi podatkov so usklajeni z *Nacionalnimi cilji celostnega prometnega načrtovanja* (Plevnik idr., 2023, in Plevnik idr., 2024) in podpirajo izvajanje Zakona o celostnem

prometnem načrtovanju (ZCPN, Ur. l. RS, št. 130/2022 in 22/2025, v nadaljevanju: ZCPN). Med podatki o prometnem sistemu so tako tudi prikazi lastništva osebnih avtomobilov, dostopnost do javnega potniškega prometa, stopnje razvitosti in turistična obremenjenost zaradi prometa ter druge vsebine.

Večina navedenih statistik je na spletnem mestu Observatorij mobilnosti na voljo za večletno obdobje na štirih različnih ravneh, in sicer od občinske, regionalne in državne do evropske ravni. Na občinski ravni so na voljo tudi podrobnejši podatki po posamičnih letih (slika 2).

4 Strokovni komentarji

Poleg statistik so na spletnem mestu Observatorij mobilnosti objavljeni tudi strokovni komentarji. Gre za tehtne strokovne razmisleke, ki zbrane podatke in zaznane trende umeščajo v širši kontekst. Strokovne komentarje večkrat na leto pripravljajo člani Skupine za transformativno prometno načrtovanje.

Slika 2: Primer prikaza podatkov na spletnem mestu Observatorij mobilnosti na občinski ravni o številu prometnih nesreč za občino Lukovica. Prikazani so podatki za nesreče brez poškodb (vir: Plevnik idr., 2025).

Trenutno sta na spletnem mestu Observatorij mobilnosti dosegljiva komentarja *Rast števila avtomobilov ogroža kakovost bivanja* in *Spremenjena demografska struktura zahteva drugačno prometno politiko*.

5 Uporaba podatkov in navajanje

Uporaba podatkov s spletnega mesta Observatorij mobilnosti je brezplačna, dovoljena pa je izključno z navedbo vira.

Pri uporabi podatkov priporočamo, da navedete te avtorje: Aljaž Plevnik, Tom Rye, Mojca Balant, Mateja Kurir, Andraž Hudoklin, Luka Mladenovič. Skupina za transformativno prometno načrtovanje: Urbanistični inštitut Republike Slovenije. Observatorij mobilnosti. www.observatorij-mobilnosti.si (DD. MM. YYYY).

6 Sklep

Observatorij mobilnosti je edino orodje v Sloveniji, ki omogoča vpogled v večletne statistike o prometu na občinski, regionalni in državni ravni in primerjavo nacionalnih podatkov z drugimi evropskimi državami. Spletno mesto z izborom in prikazom podatkov podpira izvajanje ZCPN in *Nacionalne cilje celostnega prometnega načrtovanja*. Namenjeno je strokovnjakom in odločevalcem, ki se ukvarjajo s prostorskim in prometnim načrtovanjem, ter splošni javnosti, ki bi želela pridobiti vpogled v stanje prometa v Sloveniji.

Spletno mesto je nastalo v okviru projekta Samo1Planet in je trenutno v betafazi. V prihodnje bo redno posodobljeno in nadgrajeno.

Dr. Aljaž Plevnik
Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Skupina za transformativno prometno načrtovanje, Ljubljana
E-pošta: aljazp@uirs.si

Prof. dr. Tom Rye
Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Skupina za transformativno prometno načrtovanje, Ljubljana
Molde University College, Molde, Norveška
E-pošta: tom.rye@himolde.no

Doc. dr. Luka Mladenovič
Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Skupina za transformativno prometno načrtovanje, Ljubljana
E-pošta: lukam@uirs.si

Dr. Mojca Balant
Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Skupina za transformativno prometno načrtovanje, Ljubljana
E-pošta: mojcab@uirs.si

Andraž Hudoklin
Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Skupina za transformativno prometno načrtovanje, Ljubljana
E-pošta: andrazh@uirs.si

Doc. dr. Mateja Kurir
Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Skupina za transformativno prometno načrtovanje, Ljubljana
E-pošta: matejak@uirs.si

Viri in literatura

Plevnik, A., Mladenovič, L., Rye, T., Balant, M., in Hudoklin, A. (2023): *Potovali bomo udobneje, živeli bomo bolje: Nacionalne smernice za pripravo Občinske celostne prometne strategije* (prenovljena izdaja, usklajena z novo zakonodajo). Ljubljana, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

Plevnik, A., Mladenovič, L., Rye, T., Balant, M., in Hudoklin, A. (2024): *Uspešna prihodnost v odlično povezani regiji: Nacionalne smernice za pripravo Regionalne celostne prometne strategije*. Republika Slovenija, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

Plevnik, A., Rye, T., Balant, M., Kurir, M., Hudoklin, A., in Mladenovič, L. (2025): *Dostopnost do javnega potniškega prometa*. Skupina za transformativno prometno načrtovanje: Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Observatorij mobilnosti. Dostopno na: <https://observatorij-mobilnosti.si/podatki/dostopnost-do-javnega-potniskega-prometa> (sneto 29. 9. 2025).

Zakon o celostnem prometnem načrtovanju. Uradni list Republike Slovenije, št. 130/2022 in 22/2025. Ljubljana.